

bi sicer utegnil tujec misliti, da je to ka-
znilnica, ker ima okna zadelana s križi.
Starši pa vedo, da je ta šola prava mu-
učilnica. Sobe so prenatrpane z otroci,
zrak je zlasti v zimskem času neznošen,
deske v tleh se vgrezajo — osobito od-
kar je šola do dobra namočila zadnja povodenj.
Ko vstopiš na hodnik, se dvigne izpod desk,
ki se vdrtajo pod korakom, oblak prahu.
Le kdor vidi in pozna vedoželjnost otrok,
ki razmeroma prav pridno obiskujejo šolo,
kdor ima vpogled v smoteno in nesebično
deovanje učitelstva, ta ve, da je to tudi
učilnica. Potreba po novem šolskem
poslopiju ni menda nikjer tako kričuća kot v
Murski Soboti. Ali se bodo pristojni činitelji
zganili?

V Prekmurju ima učitelstvo razmeroma
lahko in hvaležno delo. V redkokateri po-
krajini so otroci tako nadarjeni kakor baš
tu. Tudi tam, kjer je v rodbini občevalni je-
zik madžarski — tudi te ostanke bo od-
plaval čas — obvladajo otroci književno slo-
vensčino jako dobro. Znani so primeri, da
se je učenec (ali učenka), ki ni znal niti be-
sedice slovensko, naučil v enem letu toliko,
da ne bi nihče rekel: »Ta je pa rojen
Madžar!«

Veliko veselja z otroci imajo učitelji pet-
ja, ker otroci radi in ubrano pojejo, zlasti še
deklece. Posebne uspehe pa beleži učitel-
stvo, ki je prerejšnje šolske gledališke pre-
stave, 80% otrok je kakor rojenih za take
predstave. Posebno veselje imajo otroci s
televadbo; žal da nima niti ene šole najpo-
trebnejšega orodja, kamoli televadnice.

Ko bodo pristojni činitelji spoznali, da je
nujno treba zgraditi, oziroma razširiti os-
novne šole, jih izpopolnitih s potrebnimi učili
in učnimi pripomočki, ko bodo preurejene
šole delovale s polno paro, se bo šele za-
čelo pravo narodno življenje v tej lepi, a
zanemarjeni pokrajini.

V Murski Soboti obstoji tudi obrtno-nada-
ljevalna šola, ki jo poseša ob večerih
okrog 120 obrtniških in trgovskih vajencev.
Tudi ta ustanova beleži od svoje ustanov-
itve sem prav lepe uspehe in so izšli iz te
šole že mnogi dobri pomočniki! Šola pa bi
sigurno imela še večji uspeh, če bi imeli
mojstri zanj dovolj razumevanja. Vajenci
prihajajo v šolo docela zbiti in menijo, da
se bodo v njej odpočili: pri mojstru je va-
jenec vprežen od ranega jutra do poznega
večera. Zaščita delavcev je v Prekmurju
slabo znana. Ko pride vajenec ob 20. uri iz
šole, mora po večini zopet v delavnico —
tja do 22. ure ali še dalje. O nedeljskem
počitku obrtniški vajenci samo sanjajo.
Oblasti bi morale skrbeti, da bi se moderne
socialne uredbe uveljavile tudi v Prekmur-
ju. Ker je obrt v Prekmurju zelo razvita in
na dobrem glasu, bi bilo želeli, da bi se os-
novale obrtnonadaljevalne šole tudi v Bel-
tincih, Križevcih, Cankovi, Bogojini, Turni-
šču in drugod.

Skratka: za šolstvo v Prekmurju je treba
žrtvovati nekaj več. Uspeh je zagotovljen.

Javna bolnica v Murski Soboti

Javna bolnica v Murski Soboti je bila
ustanovljena leta 1893 od okraja Murska
Sobota. Največ je prispevala občina Mur-
ska Sobota, ki je dala na razpolago stav-
bišče in mnogo stavbenega materiala.
Okoliške občine so prispevale vsaka po
svojih močeh. V zemljiški knjigi je bila vpis-
ana pod imenom: »Javna zakladna bolnica
okraja Murska Sobota«. S kraja je bilo na
razpolago samo 24 postelj. To število pa se
je stopnjoma dvigalo in doseglo leta 1907.
število 110. Leta 1906—07. se je postavil iz-
oljni paviljon in gospodarsko poslopje.

Dne 1. oktobra 1920 je prevzel bolnico od
madžarske uprave Zdravstveni odsek za
Slovenijo v Ljubljani. Od tega dne do 30.
septembra leta 1924. je bila bolnica pod
državno upravo, od 1. oktobra 1924 pa spa-
da pod oblastno samoupravo in se vzdr-
žuje iz lastnih dohodkov. Oskrbne stroške
za revne bolnike plača država. Popolnoma
brezplačno pa se zdravijo v bolnici vse
spolne bolezni in nalezljive bolezni, za ka-
tere prevzame država plačilo oskrbnih stroš-
kov, ne glede na to, ali je bolnik plačila
zmožen ali ne.

Danes ima bolnica 120 postelj, katero šte-
vilo pa niti od daleč ne zadostuje danim
potrebam za Prekmurju in lutomerski
okraj. Postelje so skoro vedno vse zase-
dene in se morajo bolniki v mnogih slučajih
odklanjati radi pomanjkanja prostora.
Sploh se opaža že dalj časa, da postaja
bolnica premajhna in bo treba misliti, kako
bi se razširila, saj je daleč naokoli edina
bolnica.

Pelagija

Tajdi slična je Pelagija.
Sredi petega stoletja je živela v Anti-
johiji sloveča gledališka igralka in ple-
salica Pelagija je bila tako krasna, za-
rečnega bleska in bliščeče lepote, da so
jo zaradi njene lepote imenovali sploh
le »bisera«.

Bila je pa tudi tako lehkomišelnja in
posvetnega duha, da je v tem prekašala
vse druge tovarišice. Kjer se je prika-
žala, oči vseh je nase obrnila, vsa srca
omamila ...

Očitna poklanjanja so jo storila nič-
merno, prevzetno in polno napača, samo
sebi za malika; prilizovanja in vabljena
mladih posvetnjakov pa dragoceni darovi,
neizmerne in zapravljive ponudbe
bogatih nasladnežev so jo vodile stopnjo
za stopnjo do ženske razuzdanosti, po-
trnatosti in gizdavosti v slaboglasno
ime očitne grešnice.

L. 453 ali 454 je imel antiohijski pa-
trijarh Maksim s sosednjimi škofci zbor-
ovanje. Med njimi se je Non, škof iz
Edese, poprej puščavnik, odlikoval z
mudrostjo in svetostjo.

Nekega dne je v lopi Sentiakobske
cerkve zopet govoril Non. Naenkrat se
je začul hrup, glave vseh so se obrnle

H koncu nekoliko statistike iz lanskega
leta: Oskrbovanih je bilo tekom leta 1925.
skupaj 986 bolnikov in sicer 544 moških in
442 ženskih, po večini večini iz tujih občin.
Število oskrbovalnih dni je znašalo: za bol-
nike 41.343, za oboje pa 7314, skupaj tedaj
48.657 dni, povprečno na posameznega bol-
nika 47 dni. Za prehrano se je izdalo 389.054
dinarjev.

Izmed bolezni, ki so se zdravile v tej
edini prekmurski bolnici, ima prvo mesto
truhom, ki je v Prekmurju precej razšir-
jen. Za tem sledi razne tuberkuloze. Za
pljučno jetiko se je zdravilo 33 oseb, 4 so
v bolnici umrle, za tuberkulozo drugih or-
ganov in škrofulozo pa 36 oseb. Izmed na-
lezljivih bolezni omenjamo še gripo (32 slu-
čajev), ošpice (13), malarijo (11), sifilido
(16, dva smrtna slučaja) in kapavico (10).
Značilno je razmeroma visoko število spol-
no bolezni, ki so po večini večini iz kmečkega
stanu in so se prišli zdraviti v že zasta-
relega stadiju. Za rakom se je zdravilo 19
oseb; 7 jih je v bolnici umrlo. V kirurškem
oddelku zavzemajo največ poškodbe izven
obrtnih obratov.

Dolnja Lendava

»Prestonica« Spodnjega Prekmurja
Dolnja Lendava spominja po svoji legi
na pisano gorenjsko Škofjo Loko. Pa je
Lendava v resnici »pisana« ne samo
zato, ker leži ob vznožju zelenih vin-
skih goric s plodno rjavno-rumeno zem-
ljo, temveč tudi ker je njeno prebival-
stvo prav pisano mešano. Tu se namreč
stika zadnji odrastek panonskih
Slovencev s kajkavsko-hrvatskim plem-
enom in Medijmurja in prejšnjim
madjarskim prebivalstvom. Tudi v ver-
skem oziru je mnogo sličnosti; največ
je katoličanov, nekaj protestantov pre-
cej pa izraelitov, zadnjih okoli 10%
(približno 2500 oseb).

Sama na sebi je Lendava velika ob-
čina (Nagy község) to je po prejšnji
madjarski ureditvi, kraj s trškim zna-
čajem. Trg sam je čeden, ima tlak ki
bi se ga ne bilo treba sramovati niti
Ljubljani, parno kopaljo in kanaliza-
cijo, manjkata mu vodovod in elektri-

Graf Hadik

Nekatere prekmurske posebnosti

Prekmurje ima nekatere posebnosti,
ki jih v ostalih slovenskih krajih ne po-
znamo in ki ravno radi tega zbuja-
jo naše zanimanje. Te posebnosti izvirajo
večinoma iz dejstva, da je bila ta po-
krajina skoro tisoč let del ogrske države.

Prva taka posebnost Prekmurja je
neka pestrost v narodnem in verskem
oziru. Vsega ima Prekmurje po številu
iz 1910. l. 92.000 prebivalcev. Poleg slo-
venskega prebivalstva, ki je v pretežni
večini, živi na prekmurskem ozemlju
še 14.000 Madjarov, 2300 Nemcev, s
par stotimi so p zastopani tudi dru-
gi, predvsem cigani. Ti prekmurski Slo-
venci tvorijo s onimi v Slovenskih go-
ricah ene dijalektsko enoto in se tudi
sami imenujejo Slovenci, a ne Prek-
murci. V madjarskem interesu je bilo,
da jim dopovedovali, da so poseben
narod in tako večjo še sedaj madjarski
uradni jezikoslovci, dasi seveda brez
najmanjše prav. Vendar je še vedno
med tukajšnjimi izobraženci raz-
širjeno mnenje, da so prekmurski Slo-
venci poseben narod. Večkrat je slišati
očitek, češ, Madjari nas niso mogli po-
madjariti, Slovenci pa nas hočejo kar-
če: roč posloveniti, kakor da bi bilo
uvaianje slovenskega pravopisa in k-
ljižnega jezika sloh r znarodovanje,
enako madjarskem. Vsi ti pomisleki
vedno bolj ginejo in zanimiv je opa-
žati, ka'o slovenski otrokovni izrazi
iznodrivajo madjarske, ki so jih prej
rabili v prekmurščini, na pr. s t r a n k a

na razsvetljava. Kraj ima edino tovar-
no dežnikov v Jugoslaviji in nekaj
druge industrije, trgovina pa peša, ker
je manjka zaledja, posebnega madjar-
skega, ki se je prej razprostiralo prav
do daljnega Zalaegerszega.

Katoliška cerkev v Dolnji Lendavi ni
nič posebnega in bi pričakovali pri ta-
ko pobožnem ljudstvu, kakor je prekmur-
sko, lepše in prostornejše zgradbe. Pač
pa je jako idilična na najvišjem vrhu
Dolnje lendavskih goric stoječa kape-

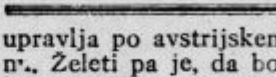
Cerkvica pri Dolnji Lendavi

la Svete trojice, v kateri se nahaja v
stekleni rakvi nekake vrste mumija,
truplo generala grofa Mihaela Hadika,
umrlega 1733. Truplo njegovo, ki je bil
tudi lastnik na sliki predloženega Dol-
nielendavskega gradu ni strohnelo radi
tega, ker je sestavina zemlje na pokop-
ališču pri Sveti Trojici taka, da ne
dopušču trohnobe in razpadanja.

Ljudska pripovedka pa pravi, da Ha-
dik ne strohni radi tega, ker je to božja
kazna za njegovo grozovitost in neusmil-
ljenost. Dirjal je namreč s štirimi belci
z vsjo silo na tedaj brez potno sv. Tro-
jico in tudi prišel na vrh, toda konji
pod njim so se zgrudili in tudi on je
ostal mrtev. Ljudstvo pripoveduje še,
da je žena grofa ob novici, da je mož
tako končal, iz obupa skočila skozi
okno gradu in se ubila.

Charile Chaplin in
njegova lepa part-
nerica v vefilmu
»Lov za zlatom«,
ki ga za veliko-
nočne praznike
predvaja Eiltini
Kino Matica

upravlja po avstrijskem šolskem zako-
nu. Zeleti pa je, da bo novi šolski za-
kon uredil vprašanje tako, da verske
občine samj gotovo ne bodo oškodov-
vanc.

Omeniti nam je tudi način podedo-
vanja, ker so tudi v tem oziru zanimi-
ve razlike. V Prekmurju navadno ne
priznava posestva eden dedič, druge
pr izplača, ampak tu se posestvo obi-
čajno razdeli na toliko enakih delov,
kolikor je otrok. Tako se mnogokrat
zgodi, da imajo nekateri stotinke in ti-
sočinke najnižih parcel, naše se delijo
često na t en, da se pod. ejo in se
gradbeni material razdeli na toliko
delov, kolikor je dedičev.

Pri teh reših vprašanj naj ome-
rimo še nekatere veselejši stvari. Prva
bi naj bila vroči in omamljujoči čaršad,
ki so ga Prekmurci prevzeli od Madjar-
ov in ga jako radi plešejo na cigansko
godbo in zaljubljeni nara lne pesni. V
njem se ni bati kake irredente in ga
zato ne gre preveč preganjati. Sicer pa
se zadnje sezone tako pridno učijo mo-
derni plesi, da mu že delajo nevarno
konkurenco.

Druga vesela posebnost v Prekmurju
je način agitacije pri volitvah. Na Ogr-
skem je bilo javno glasovanje. V srezu
sta se borili navadno samo dve stranki:
vladna in opozicijska. Zlasti soboški
srez je bil vedno trdno opozicijski, za-
to še dandanes imajo vladne stranke
v Prekmurju težko stali če pri volitvah.
Stalnih krajevnih organizacij stranke
nekaj niso imele, raditega je politično
življenje spalo in se zbudilo za nekaj

tednov še le ob razpisu volitev. Zato
pa je tedaj tem bolj oživelo. Agitiralo
se tedaj ni toliko s stvarnimi in pro-
gramatičnimi argumenti, ampak bolj z
denarjem, vinom in gujašem. Vesele so
bile take volitve! Marsikateremu voli-
cu so ostali v najprijetnejšem spomi-
nu živahni in razigrani volilni tedni. Še
l 1920 in 1923 so bile pri nas volitve v
narodno skupščino zelo vesele, prava
Indija Koromandija. Še tedaj je teklo
vino kar v potokih po Gorickem, Ra-
venskem in Dolenskem. Ko je g. Sto-
jadinovič priredil v M. Soboti velik vo-
lilni banket, na katerem je vladalo ob
ciganski godbi rajsko razpoloženje in
nepopisno navdušenje, si je marsikate-
ri udeležencem, potem ko si je liki ho-
merskim junakom žejo po pijači in je-
di pregal, vzal s seboj srebrne vilice
in nož — za spomin. Kak uspeh, izra-
žen v številu kroglic, pa je imel ta ban-
ket, je menda obče znano. Tudi presto-
panje kandidata, pa tudi izvoljenega
poslanca, od ene stranke k drugi nekaj
ni bilo nič nenavadnega, čeravno se
nam zdi — recimo — skrajno čudno.
Toda naš volilni zakon za to korteško
romantično nima pravega razumevanja
in ji je brezobzirno zadal dva huda
udarca, od katerih se ne bo več opo-
mogla: tajno glasovanje in trodnevno
alkoholno prepoved tik ob volitvah, ko
bi lahko bilo ravno najbolj vesele! Po-
sledica vsega tega je, da so bile že
lanske volitve precej suhe in dolgočas-
ne, bati pa se je, da bo šel ta razvoj
stvarnosti in dolgočasnosti še naprej.

Ivan Benko
občinski gerent v Murski Soboti

Tovarna za izdelovanje mesnatih izdelkov g. Benka.

Kdor hoče spoznati
mesta in kraje v Hrvatski, Bosni, Vojvo-
dini, Srbiji, Dalmaciji itd., naj naroči
A. Melik:
Jugoslavija
Zemljepisni pregled, II. del.
Na 524 straneh podaja knjiga, ki ji je priložen tudi zemljevid, podroben popis
naše države. Knjiga velja s poštnino vred
52 Din, boljša izdaja 67 Din 50 p.
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v
Ljubljani, Prešernova ulica št. 54

Na njeno priprošnje je Non Pelagijo kr-
stil ter ji podal zakrament sv. birme in
Rešnjega telesa ...

Toda peklenska hudoba je Pelagiji še
tri dni hudo prigrevala in jo s tisočermi
skušnjavami skušala zopet pravitviti v
svoje mreže. Ali Pelagija je srečno
premagala vse.

Cez tri dni je velela vse svoje za-
klade zlata, srebra, lepотиčja, vsakterih
dragocenosti in oblačil zaznamovati,
škofu prinesiti in mu je sporočila, naj
stori z njimi, kar mu drago.

Škof je ukazal vse razdeliti med si-
rote, vdove in druge siromake. Pela-
gija pa je odpuštila svoje slugе in slu-
žabnice sužnje, razdelila med nie vse
svoje ostalo bogastvo ter na to brez
sledu izginila ...

Na Olski gori blizu Jeruzalema je
živel v leseni kočici z eno samo lincio
mladenič nežnega obličja in vitke
postave Odlikoval se je z gorečo pobo-
znostjo in neizmernim kesanjem. Imeno-
val se je Pelagij, a nihče ni vedel, kdo
in odkod je. Čuli so tujega puščavnika
zjutraj in zvečer s čudomilnim glasom
prepevati psalme, a prav redkokdaj so
ga videli. Prihajal je iz celice le, kadar
je šel po vodo ali nabirat zelišč za svojo
brano ...

Ko je hotel Rufin obiskati sv. deželo,
mu je škof Non naročil, naj poišče pu-
ščavnika Pelagija. Rufin je puščavnika
res našel in mu sporočil Nonov pozdrav.
Skozi lincio je govoril z njim in videl
puščavnikovo blede obličje z globoko
udrtimi očmi.

Pred odhodom v domovino je želel
Rufin še enkrat govoriti s puščavnikom.
A našel ga je mrtvega. Rufin je javil v
jeruzalemskih samostanih, da je sloviti
spokornik mrtev. Bratje samostanci so
šli v celico in po šegi onih krajev so
truplo hoteli pred pogrebom maziliti.
Takrat se je razodelo, da je bil puščav-
nik ženska, in Rufin je spoznal zopet
nekdanje lepe črte v obrazu »bisera« iz
Antijohije.

Bogu posrečene matrone in device iz
Jeruzalema, Jeriha in Jordanskega dola
so prišle z bakljami in svečami ter so
spremile s petjem telesne ostanke sv.
spokornice Pelagije do groba.

To se je godilo okoli l. 457; katol. cer-
kev obaja ta god 8. oktobra. Pelagijino
življenje pa je opisal Matija Torkar, du-
hoven ljubljanske škofije l. 1874 za
družbo sv. Mohorja tako, kakor mi.

Pristopajte k „Vodnikovi družbi“!